

Temeljem članka 58. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi
Školski odbor Osnovne škole Gradište na sjednici održanoj 21. travnja 2015.
godine donosi

ETIČKI KODEKS
neposrednih nositelja odgojno-
obrazovne djelatnosti u OŠ GRADIŠTE

Školski odbor, 21.travanj 2015.

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Etički kodeks sadržava moralna načela i načela profesionalne etike prema kojima se u svom profesionalnom i javnom djelovanju trebaju ponašati učitelji i drugi radnici Osnovne škole Gradište (u daljnjem tekstu: Škola).

Načela Etičkog kodeksa primjenjuju se na odgovarajući način i na druge osobe koje nisu radnici Škole, ali sudjeluju u radu i djelovanju Škole, ako i ukoliko se ponašanje i djelovanje tih osoba može izravno povezati sa Školom.

Etički kodeks sastoji se od standarda ponašanja prilagođenih potrebama Škole i njenih djelatnika uzimajući u obzir načela čuvanja dostojanstva i ugleda Škole, učitelja i učenika.

Etički kodeks Škole se ostvaruje na sljedećim načelima:

- temeljna načela u odnosu na moralno opravdano i moralno neprihvatljivo ponašanje u radu u Školi i izvan Škole i
- etička pravila u nastavnom procesu u Školi

Članak 2.

Svrha donošenja ovoga Etičkog kodeksa je utvrđivanje obveze promicanja vrijednosti specifičnih za vrlo odgovornu i osjetljivu učiteljsku djelatnost u najširem smislu. Provođenje odredbi ovoga Etičkog kodeksa ima za svrhu i utjecaj na učenike u cilju prihvaćanja tih etičkih normi u budućem životu i radu (djelovanje primjerom) i podizanje razine značenja učiteljskog poziva u mjestu rada i širem okruženju odnosno u društvu kao cjelini.

Promicanje etičnog ponašanja i vrijednosti koje su sadržane u ovom kodeksu obveza je svih učitelja i radnika Škole kao i svih tijela koje se formiraju u Školi.

Škola nastoji zajamčiti i promovirati najviše etičke i profesionalne vrijednosti u provedbi svojih temeljnih zadataka odgajanja i obrazovanja te služenja društvu. U skladu s tim uvjerenjima od svih učitelja očekuje se lojalnost kako najvišim etičkim vrijednostima poštenja, pravednosti, vjerodostojnosti, odgovornosti, međusobnoga poštivanja tako i profesionalnim vrijednostima odgajanja i obrazovanja u najširem smislu.

Cilj je Etičkoga kodeksa stvaranje ozračja u kojem je svim osobama zajamčen razvoj u skladu s njihovim sposobnostima i sloboda u stupnju u kojem ne ograničava slobodu drugih osoba.

Etički kodeks promiče ozračje u kojem svi učitelji u obavljanju svoje djelatnosti čuvaju ugled i dostojanstvo svoje profesije te se odgovorno i etički odnose prema svojim kolegama, učenicima, roditeljima i ostalim građanima koji dolaze u kontakt sa Školom.

Članak 3.

Pojedini izrazi iz ovoga Kodeksa imaju značenje:

1. «Radnici Škole» označava sve osobe koje rade u Školi, osobe koje izvode nastavu a nisu zaposlenici Škole, surađuju u izvedbi određenih dijelova sadržaja nastavnog programa i izvannastavnih aktivnosti koje su planirane u Godišnjem planu i programu rada te djeluju u okviru zajedničkih i pomoćnih službi, neovisno o vrsti i trajanju ugovora na temelju kojega ostvaruju prava i obveze u Školi;
2. „učitelj“ uključuje sve stručno osposobljene osobe za poučavanje i odgojno-obrazovni rad učenika unutar odgojno-obrazovne institucije osobe koje održavaju nastavu u Školi bez obzira na stručno zvanje te na vrstu i trajanje ugovora na temelju kojega održavaju nastavu, koristeći se suvremenim i didaktičkim strategijama u nastavi;
3. „učenik“ uključuje sudionika odgojno-obrazovnog procesa koji je formalno upisan u osnovnu školu i stječe znanja, te razvija sposobnosti, vještine, navike s naglaskom i na odgojne vrijednosti

II. TEMELJNA NAČELA I PRAVILA

Načela pravilnog ponašanja u Školi

Načelo neometanog uživanja prava

Članak 4.

Škola svakom svom djelatniku i učeniku mora osigurati uživanje svih ljudskih prava koja se ostvaruju unutar Škole te poštovanje prava zajamčenih Ustavom i zakonima Republike Hrvatske.

Načelo poštovanja integriteta i dostojanstva osobe

Članak 5.

Svi djelatnici Škole trebaju biti poštovani kao osobe u skladu sa zajamčenim pravima na život, integritet i dostojanstvo.

Svim djelatnicima i učenicima Škole mora biti osigurano pravo na privatnost.

Načelo autonomije nastavnog rada

Članak 6.

Svi učitelji Škole imaju pravo autonomno djelovati u granicama svoga statusa i u skladu s ciljevima ostvarivanja zadaća odgoja i obrazovanja. Svim djelatnicima treba priznati pravo na nesmetan profesionalni razvoj i kvalitetno usavršavanje u skladu s osobnim mogućnostima i planovima, umjeri u kojoj se pritom ne narušava isto pravo druge osobe. Škola je dužna nastojati da se za ostvarenje ovoga prava osiguraju odgovarajući uvjeti.

Svi djelatnici i učenici imaju obveze i odgovornosti prema drugima u smislu poštena, iskrena i nepristrana ponašanja i prihvaćanja kriterija izvrsnosti u svim domenama radi ostvarivanja zajedničkoga dobra Škole u cjelini.

Načelo jednakosti i pravednosti

Članak 7.

Svaki djelatnik i učenik Škole treba se ponašati u skladu s načelom jednakosti i pravednosti na način koji isključuje svaku diskriminaciju, zlostavljanje, uznemirivanje ili iskorištavanje. Potrebno je poticanje nenasilnog rješavanja problema između svih subjekata u procesu rada i djelovanja. Škola je dužna osigurati uvjete za ostvarivanje načela jednakosti i pravednosti. Učitelji Škole ne smiju zlouporabiti svoj autoritet i ne smiju dopustiti da osobni interesi i odnosi rezultiraju situacijama koje mogu utjecati na mogućnost objektivnoga prosuđivanja te etičkoga i profesionalnog obavljanja radnih obveza. Također, predstavljanje škole od svih njenih djelatnika treba činiti korektno, te razlikovati vlastite stavove od zvaničnih stavova organa škole. Svim djelatnicima Škole treba osigurati jednake uvjete ostvarivanja profesionalnih obveza, iskazivanja intelektualnih sposobnosti i napredovanja, obzirom na opće moralne norme

učiteljske profesije. Podrazumijeva se da učitelji moraju poznavati profesionalne norme i dužnosti, ali i imati uvid u kompetencije koje obuhvaćaju: znanja iz predmeta struke; pedagoško-psihološka i didaktičko-metodička znanja.

Pravo na slobodu mišljenja i izražavanja

Članak 8.

Škola kroz nastavu promiče ljudska prava, a naročito podupire i potiče slobodu mišljenja i izražavanja mnijenja kao temeljnu vrijednost u svim segmentima života i rada.

Načelo profesionalnosti

Članak 9.

Od učitelja se očekuje da odgovorno, savjesno, profesionalno i etički besprijekorno ispunjavaju sve svoje obveze prema učenicima, kolegama i ostalim djelatnicima Škole. Istovremeno, očekivanja se odnose i na promicanje humanih vrijednosti i suvremenih znanstvenih dostignuća. U svojem djelovanju učitelji slijede načela objektivnosti, nepristranosti, razboritosti, korektnosti, dijaloga i tolerancije.

Obveza je učitelja Škole poštivanje kriterija stručnosti i izvrsnosti te u skladu s time konstantno i aktivno stručno usavršavanje unutar svog nastavnog područja ili predmeta i utemeljivanje svih profesionalnih i etičkih prosudbi na dostupnim činjenicama, isključujući predrasude bilo koje vrste.

Svi učitelji i djelatnici Škole trebaju održavati i poticati suradničke odnose u profesionalnim odnosima, podržavati inovativnost, timski rad i razmjenu iskustava prilikom učenja i poučavanja; usmjeravati mlađe kolege i nastojati na učinkovitoj uporabi školskih resursa. Od svih učitelja, učenika i djelatnika Škole očekuje se profesionalno djelovanje u duhu zajedničkih ciljeva te sudjelovanje u izvanškolskim djelatnostima koje neće biti u sukobu s njihovim profesionalnim obvezama u Školi niti štetiti tim obvezama, kao ni ugledu Škole. Verbalna i neverbalna komunikacija učitelja, djelatnika i učenika treba biti u skladu s njihovim zadaćama i ulogom u ostvarivanju cilja i zadaće odgoja i obrazovanja.

Načelo poštovanja zakona i pravnih postupaka

Članak 10.

Od svih učitelja i djelatnika Škole očekuje se poštovanje svih pravnih propisa i pravnih postupaka koji se tiču njihovih obveza kao djelatnika Škole. Škola je obvezna osigurati uvjete nužne za upoznavanje učitelja i djelatnika sa svim relevantnim pravilima koja se tiču njihovih obveza. U svim postupcima koji se odnose na ostvarenje načela i pravila iz Etičkog kodeksa ili su u vezi s njima, učiteljima i djelatnicima Škole treba osigurati mogućnost sudjelovanja u postupku, pravo da se izjasne o relevantnim navodima i iznesu svoje argumente te ravnopravan položaj u postupku u odnosu prema drugim sudionicima koji se nalaze u istom ili usporedivom položaju. U svakome slučaju u kojem postoji neslaganje pri tumačenju i primjeni načela Etičkog kodeksa, učitelji i djelatnici Škole obvezni su nastojati da se sporna pitanja najprije riješe unutar sredine u kojoj je do povrede došlo ili kod mjerodavnih tijela Škole, u skladu s odredbama glave IV. i V. Ovoga Etičkog kodeksa. Obraćanje tijelima izvan Škole treba se ograničiti na slučajeve u kojima je to primjereno i nužno.

Nadležna tijela Škole dužna su pravodobno djelovati radi prevencije i suzbijanja povreda Etičkog kodeksa. U tu svrhu ona trebaju pokretati postupke i poduzimati druge radnje u granicama svoje nadležnosti te istražiti sve prijave u kojima se iznosi sumnja u etičnost ponašanja djelatnika Škole.

III. NEPRIHVATLJIVA PONAŠANJA

Diskriminacija

Članak 11.

U skladu s načelima iz ovoga Etičkog kodeksa, nedopustiv je svaki oblik neposredne i posredne diskriminacije temeljen na religiji, etničkoj i nacionalnoj pripadnosti, rasi, spolu, spolnoj orijentaciji, životnome stilu, imovinskom stanju, podrijetlu, obiteljskom i bračnom statusu, trudnoći, obiteljskim obvezama, godinama, invalidnosti, tjelesnom izgledu, političkom opredjeljenju i zdravstvenom stanju.

Isključivi kriteriji vrednovanja i napredovanja smiju biti stručnost, sposobnost i profesionalne zasluge te osposobljenost i rezultati u obavljanju određene vrste djelatnosti, poslova i zadataka. Odnos prema sredini u kojoj se djeluje na odgojno

obrazovnoj razini od strane svih subjekata uključenih u dotičan proces, trebao bi zajednički promicati humane odnose i demokratska načela.

Uznemirivanje

Članak 12.

Zabranjena je svaka vrsta uznemirivanja između svih djelatnika Škole. Uznemirivanjem se smatra svako neprimjereno ponašanje prema drugoj osobi kojem je cilj ili koje stvarno znači povredu osobnog dostojanstva, koje ometa njezino obavljanje radnih zadataka ili smanjuje kvalitetu njezina života. Uznemirivanjem se osobito smatra svaki čin, pojedinačan ili ponavljan, verbalni, neverbalni ili fizički, koji stvara ili pridonosi stvaranju neugodnih i neprijateljskih radnih i obrazovnih okolnosti ili koji drugu osobu zastrašuje, vrijeđa ili ponižava.

Neprihvatljivo je svako spolno uznemirivanje. Spolno uznemirivanje specifičan je oblik uznemirivanja koje karakterizira izostanak pristanka ili odbijanje druge strane, a uključuje ponavljano neželjeno upućivanje verbalnih i fizičkih prijedloga spolne naravi drugoj osobi, fizičko napastovanje, ponavljano neželjeno iznošenje šala i opaski koje su spolno obojene, uključujući referiranje na spol i spolnu orijentaciju, ruganje i ismijavanje koje je spolno obojeno, izlaganje spolno uvredljivoga i uznemirujućega materijala te zahtijevanje spolnih usluga u zamjenu za određeno djelovanje ili propuštanje s pozicije autoriteta. Uobičajena komunikacija, dobronamjerne šale i kritika kao i odnosi spolne i druge intimne naravi između djelatnika škole koji počivaju na pristanku i uzajamnom poštovanju smatraju se područjem privatnosti te nisu sami po sebi kršenje Etičkog kodeksa. Treba, međutim, izbjegavati situacije u kojima takvi odnosi između djelatnika Škole mogu dovesti do kršenja pravila Etičkog kodeksa o objektivnosti i nepristranosti i sukobu interesa, posebno u odnosima između djelatnika Škole koji su u neposrednom hijerarhijskom odnosu koji uključuje ocjenjivanje tuđeg rada i dostignuća i/ili odlučivanje o statusu, profesionalnom napredovanju, pogodnostima i nagradama.

Svaka osoba ima pravo prijaviti uznemirivanje koje je počinio djelatnik Škole. Na osobu koja je odbila uznemirivanje ili prijavila takvu vrstu ponašanja ne smije se vršiti nikakav pritisak.

Predrasude

Članak 13.

Svi djelatnici Škole trebaju biti objektivni, moralno se ponašati, te odgovorno i profesionalno raditi, te stoga ne smiju dopustiti da predrasude bilo koje vrste utječu na njihovu objektivnost u obavljanju profesionalne djelatnosti.

IV. ETIČKA PRAVILA U ODGOJNO OBRAZOVNOM RADU

Profesionalne dužnosti u nastavnom radu

Članak 14.

Svi djelatnici Škole koji sudjeluju u nastavnom radu u Školi imaju sljedeće dužnosti: nastojati na postizanju i prenošenju visoke razine znanja na učenike iz svojega područja ili

predmeta;

1. osigurati točnost, preciznost, reprezentativnost sadržaja područja ili predmeta i primjerenu poziciju predmeta unutar odgojno obrazovnog programa Škole; nastojati da učenici što djelotvornije postignu ciljeve predmeta ili područja koje predaju;
2. obrađivati sve teme na otvoren, pošten i pozitivan način, a osobito teme koje učenici iz bilo kojeg razloga mogu smatrati osobito osjetljivima;
3. pridonositi intelektualnom razvoju učenika unutar predmeta ili područja u kojem se nastava obavlja, poticati aktivnost učenika i njihovo kritičko i argumentirano mišljenje, te izbjegavati sve djelatnosti koje bi mogle omesti taj razvoj;
4. osigurati učenicima vrednovanje njihova rada koje je valjano, otvoreno, pravedno i objektivno te pravodobno i javno;
5. uvažavanje i prihvaćanje učenika s različitim sposobnostima i interesima i omogućavanje intelektualnog, emocionalnog i moralnog razvoja učenika;
6. informacije o učenicima su povjerljivog sadržaja i nužno je obazrivo postupati s njima u cilju zaštite privatnosti učenika. Potrebno je osigurati

tajnost onih podataka o učeniku kojih bi nekompetentna interpretacija učeniku mogla dodatno otežati umjesto riješiti situaciju;

7. u dijalogu s učenicima, u nastavnom procesu i izvan njega, mora poštivati principe nenasilne komunikacije;
8. osigurati transparentnost i javnost te objektivnost ocjenjivanja, odnosno objektivno i valjano vrednovati učenička postignuća u cilju poticanja njihova razvoja i poštujući njihovu osobnost;
9. poštovati dignitet svojih kolega i u suradnji s njima raditi u interesu napredovanja svih učenika;
10. poštovati obrazovne ciljeve i zadaće i standarde Škole u interesu razvoja učenika;
11. uzimati u obzir mišljenje i ocjene učenika o svojoj nastavnoj kompetenciji u cilju unapređivanja kvalitete nastavnoga procesa.

Neprihvatljive prakse u nastavi

Članak 15.

Učenici su dužni suzdržavati se od prepisivanja, bez obzira na oblik vrednovanja rada. Učitelji ne smiju poticati na prepisivanje, omogućivati ga i tolerirati. Učitelji pri izvođenju nastave i izvannastavnih aktivnosti trebaju uvažavati standarde i prava djece. Nije prihvatljivo prisvajati rezultate rada djece (crteže, pisane sastavke) ili koristiti se njima izvan redovitog programa nastave bez odgovarajuće obavijesti roditeljima i bez izričitog pristanka djeteta.

Primanje darova i drugih dobara

Članak 16.

Djelatnici Škole ne smiju tražiti darove, poticati darivanje niti primati ikakve darove, bilo za sebe ili za drugu osobu, za koje postoji razborita pretpostavka da će posredno ili neposredno utjecati na njihovu objektivnost, ispunjavanje profesionalnih obveza te poštovanje profesionalnih prava i dužnosti. Obveza je djelatnika Škole otklanjati svaki pokušaj korupcije.

Sukob interesa

Članak 17.

Svi učitelji i nastavnici Škole trebaju izbjegavati sukobe interesa (sukob interesa mogu uzrokovati, na primjer, obiteljski odnosi, blisko prijateljstvo, intimne veze, antagonizmi i sl.). Treba nastojati na neovisnosti svih izvanškolskih djelatnosti (koje uključuju financijske ili drugačije interese) kako one ne bi bile u sukobu s profesionalnim obvezama Škole ili utjecale na integritet i objektivnost učitelja.

Nedopustiv je svaki oblik nepotizma. Nepotizmom se smatra svako djelovanje koje srodnika određene osobe stavlja u povlašten položaj prema drugim osobama koje raspolažu jednakim ili boljim sposobnostima.

Transparentnost i povjerljivost

Članak 18.

Škola podupire i promiče transparentnost u propisima i djelovanju kao jednu od temeljnih vrijednosti. Sva pravila i odredbe kojima se definiraju prava i obveze djelatnika Škole trebaju biti precizni, jasni i dostupni svima. Svi djelatnici Škole trebaju uvažavati tu vrijednost transparentnosti i dostupnosti kriterija i postupaka evaluacije ispunjavanja profesionalnih obveza (ispiti, upisi, profesionalno napredovanje i sl.).

Svi djelatnici Škole koji na temelju svojega položaja u Školi raspolažu podacima sa statusom povjerljivosti trebaju štiti tajnost takvih podataka. Podacima sa statusom povjerljivosti smatraju se podaci tajnost kojih proistječe iz potrebe zaštite prava djelatnika Škole i koji su zakonom, općim aktima Škole ili odlukom nadležnog tijela donesenom na temelju tih propisa proglašeni povjerljivima. Ne dopušta se otkrivanje povjerljivih podataka drugim članovima Škole kao ni bilo kojoj drugoj strani osim ako je takvo razotkrivanje dio uobičajenoga obavljanja posla u Školi ili ako postoji zakonska i profesionalna obveza da se takve informacije objave.

Pravo i dužnost kontinuiranog usavršavanja i cijelo životnog obrazovanja

Članak 19.

Svi djelatnici Škole imaju pravo i dužnost neprekidno se usavršavati i ustrajati na unapređivanju kakvoće i razine vlastita znanja i stručnosti unutar svoga radnog mjesta.

Profesionalno napredovanje

Članak 20.

Procjena uspješnosti ostvarivanja profesionalnih obveza i profesionalne kompetencije bilo kojega djelatnika Škole treba biti objektivna i nepristrana te utemeljena na unaprijed definiranim i transparentnim kriterijima.

Ako više kandidata u jednakom stupnju ispunjava postavljene profesionalne uvjete, prilikom zapošljavanja i unapređivanja treba uzeti u obzir i potrebu da se na primjeren način potaknu interesi socijalne skupine koja je u danome području podzastupljena. Svaki oblik neposredne ili posredne diskriminacije u postupku evaluacije uvjeta profesionalnoga napredovanja te u samom postupku napredovanja smatra se nedopustivim.

Javno nastupanje

Članak 21.

Škola će podupirati pravo učitelja na javno nastupanje i slobodu izražavanja što uključuje nastupe pred publikom, na radiju i televiziji, izražavanje svojih stajališta u novinama, knjigama i časopisima, kao i druge oblike djelovanja za dobrobit Škole. Kod javnih nastupa u kojima predstavlja Školu, učitelj može iznositi školska stajališta u skladu s dobivenim ovlastima i svojim stručnim znanjem, te se od njega očekuje postupanje u skladu s najvišim etičkim i profesionalnim standardima.

Kod javnih nastupa u kojima učitelj ne predstavlja Školu, a koji su tematski povezani sa Školom, učitelj je dužan naglasiti da iznosi osobno gledište.

Odgovornost prema Školi

Članak 22.

Profesionalne djelatnosti svih zaposlenih u Školi trebaju što je više moguće pridonositi ostvarenju njenih zadataka. Djelatnici Škole trebaju se brinuti o dobru i interesima Škole, u duhu tolerancije te odgovornog i poštenog traganja za optimalnim rješenjima. U tom smislu ne odobrava se:

- 1) namjerno ometanje djelatnosti Škole;
- 2) nesavjestan odnos spram imovine Škole te onemogućivanje ili otežavanje ostalim djelatnicima Škole da se koriste tom imovinom;
- 3) upotreba školske imovine ili pogodnosti za osobne, komercijalne, političke, vjerske, društvene i druge izvanškolske svrhe bez posebnog odobrenja;
- 4) poticanje drugih djelatnika Škole u nepoštovanju školskih pravila;
- 5) namjerno predstavljanje osobnih stajališta kao službenoga stajališta Škole radi stjecanja osobne koristi;
- 6) korištenje imenom ili logotipom Škole za privatne djelatnosti kako bi se neopravdano stvorio dojam školskog autoriteta.

V. ETIČKO POVJERENSTVO

Članak 23.

Za praćenje primjene odredaba Etičkog kodeksa i ispunjavanje obveza iz Etičkog kodeksa u Školi se osniva etičko povjerenstvo.

Članak 24.

Etičko povjerenstvo ima predsjednika i dva člana koje imenuje ravnatelj uz suglasnost učiteljskog vijeća. Mandat etičkog povjerenstva je dvije godine.

Članak 25.

Postupak pred etičkim povjerenstvom Škole pokreće se zahtjevom za davanje mišljenja o sukladnosti određenog djelovanja ili ponašanja s načelima i pravilima Etičkog kodeksa. Zahtjev za davanjem mišljenja mora biti određen, i mora točno i precizno opisati slijedeće:

- 1) načelno pitanje o kojem je riječ, i/ili
- 2) konkretne okolnosti slučaja i djelovanje odnosno ponašanje za sukladnost kojih se s

načelima i pravilima Etičkog kodeksa traži mišljenje.

Uz zahtjev se mogu podnijeti relevantne isprave i materijal, kao i navodi o odredbama Etičkog kodeksa u vezi s kojima se osobito traži mišljenje.

Članak 26.

Na temelju zahtjeva i drugih primljenih podataka etičko povjerenstvo Škole donosi svoje mišljenje i podnosi ga podnositelju zahtjeva. Pri donošenju mišljenja, nastoji se postići konsenzus svih članova povjerenstva. Ako to nije moguće, mišljenje se donosi na temelju stajališta većine članova povjerenstva. Mišljenje se donosi u pisanom obliku, u roku 30 dana od dana primitka zahtjeva.

Mišljenje povjerenstva mora sadržavati sljedeće podatke:

- 1) opis zahtjeva i pitanja o kojima je povjerenstvo raspravljalo;
- 2) navode o načelima i pravilima etičkog kodeksa koje je u povodu zahtjeva povjerenstvo uzelo u obzir;
- 3) stajalište povjerenstva o tome je li ponašanje opisano u zahtjevu u skladu s Etičkim kodeksom ili ne;
- 4) razloge za mišljenje povjerenstva;

Mišljenje etičkog povjerenstva djeluje svojim autoritetom i treba služiti tumačenju etičkog kodeksa i promicanju etičnog ponašanja u školi. Ono ne veže druga tijela i nije upravni akt.

Predsjednica Školskog odbora:

Anica Novoselac, prof.